

Új honfoglalásra várva

Devich Márton lehetőségekről, hagyományról és újjászületésről

Augusztus 1-jétől Devich Márton, a Bartók Rádió csatornaigazgatója vette át a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának, Énekkarának és Gyermekkórusának, azaz a Magyar Rádió Művészeti Együtteseinek (MRME) ügyvezetését. A mérnök és kulturális újságíró, szerkesztő több mint négy éve vezeti a közmédiá komolyzenei rádióját. Most mindkét igazgatói feladatot egyszerre látja el. Kinevezésének okairól, terveiről kérdeztük.

┃ Váratlanul érte az MTVA felkérése?

– Igen, már csak azért is, mert az MRME az elmúlt években sokat fejlődött, talán senki sem gondolt most vezetőcserére.

┃ Akkor mi a váltás oka?

– Az együtteseket fenntartó MTVA úgy döntött, hogy koncepcionálisan új korszakot nyit az MRME életében. Hatékonyabbá szeretné tenni a közmédiá, azon belül is a Bartók Rádió és az MRME együttműködését. Kézenfekvő megoldás, hogy egy személy vezesse a Bartókot és az együtteseket, így még jobban összehangolva a közös munkát. A Bartók Rádióknak több mint négy éve vagyok a csatornaigazgatója, és egyrészt óriási megtiszteltetés, másrészt hatalmas kihívás számomra, hogy megbíztak az MRME irányításával is. Szerencsére a Bartók Rádiónál és az MRME menedzsmentjében is nagyszerű munkatársak vesznek körül, tudok rájuk támaszkodni. Rengeteg feladat van előttünk. A legfontosabb, hogy az MTVA hitet tett az MRME jövője és fejlesztése mellett. Ebbe bele lehet kapaszkodni.

┃ Van valamilyen személyes kötődése az együttesekhez?

– Egész újságírói pályámon követtem az együttesek sorsát. Sok nehéz időszakot és csalódást éltem meg, igyekeztem harcolni értük. Édesanyám, Durkó Katalin zongoraművész több évtizeden át volt a Magyar Rádió zenei rendezője, gyerekként sokszor elkísértem a 6-os stúdióba, vagy a 22-esbe, amikor a Rádiózenekar próbált vagy koncertezett, felvételt készített. Olykor a hangszerraktárban bújtam meg... Néha a keverőpult mögött hallgattam a zenét a technikai helyiségben. A hangmérnökök, édesanyám gondos, hozzáértő munkája, a „hangászok” művészete is mindig lenyűgözött. Sok kedves emlék fűz tehát a Bródy Sándor utcai épülethez.

┃ *Amelyből költözniük kell, hiszen a kormányzat döntésének értelmében az épületegyüttes egyik része a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, a másik része a Nemzeti Múzeum kezelésébe került. Lehet tudni, hogy mikor költöznek, és van elképzelés arról, hogy hová?*

– Még nem tudok erre a kérdésre válaszolni, de hittem szerint az Úristen már kijelölte az új helyünket, nekünk csak rá kell találnunk. Ez most a legfontosabb, legsürgetőbb feladatunk. Hangversenyévad közben nehezen tudunk költözni, erre 2021 nyara lehet a legoptimálisabb. Bízom fenntartóinkban, a kormányzatban, hogy odafigyelnek ránk, és segítenek, hogy az MRME a rangjához méltó, megfelelő méretű új otthonhoz jusson. Ahol lehet stúdiófelvételeket is készíteni, hiszen ez a létünk egyik pillére. Az említett „új korszak” így válhat kézzelfogható valósággá. Lelkileg sokaknak nehéz elhagyni a régi, sajnos mára igen rossz állapotú stúdiókat, de hiszem, hogy mindannyiunknak jót fog tenni a „friss levegő”. Nem szabad most hátrafelé néznünk, csakis előre.

Időről időre előkerül a kultúrpolitikai döntéshozók részéről a kérdés, hogy mi pontosan a Magyar Rádió Művészeti Együtteseinek a feladata? Mi különbözteti meg például a Rádiózenekart a többi kiváló magyar szimfonikus zenekartól?

– Sosem értettem, hogy ez miért kérdés. Számomra a válasz mindig is nyilvánvaló volt, ma is az. Az MRME feladatait tökéletesen meg lehet fogalmazni, keretbe lehet foglalni, és ezek a feladatok abból adódnak, hogy a közmédia nagy hagyományú együtteseiről beszélünk. A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, Énekkara és Gyermekkórusa a közmédia „édes gyermekei”. Más komolyzenei együttesektől eltérő, sajátos és legfőbb feladatuk, hogy a magyar zenei élet meghatározó, rangos szereplőként támogassák a közmédia kulturális misszióját, a legmagasabb művészi színvonalon részt vállalva a közszolgálati feladatokból, különösen szoros és harmonikus együttműködésben negyedik „testvérükkel”, a Bartók Rádióval.

Melyek konkrétan ezek a közszolgálati feladatok?

– A zenei nevelés és ismeretterjesztés; koncertközvetítések a közmédia csatornáin és online felületein; kiemelten a magyar kortárs zene támogatása és rögzítése, átörökítése az utókor számára a közmédia zenei archívumának gyarapításával (Z-felvételek); a magyar zenei örökség ápolása és népszerűsítése hangversenyeken itthon és külföldön; a fiatal tehetséges muzsikusok felkarolása. Ezek a feladatok adják a szakmai koncepcióm alapját, az eddiginél kicsit nagyobb hangsúlyt fektetve a stúdiómunkára. Ám ahhoz, hogy meg tudjunk felelni ezeknek az elvárásoknak, sok mindenben előre kell lépünk.

Miben például?

– Első helyen muzsikusaink és énekesaink még nagyobb megbecsülésében. De más dolgokban is változunk, fejlődünk kell. Konkrétumokat még nem szeretnék mondani. Lehet, hogy patetikusan hangzik, de én az MRME egyfajta lelki és művészi újjászületésében gondolkodom, amit az együttesek reménybeli, jövő nyári új honfoglalása is elősegíthet. Bizakodó vagyok. Csak így tudok hozzáállni ehhez az óriási feladathoz.

Mit jelent a közmédia és az MRME esetleges még szorosabb együttműködése?

– Ez sok lehetőséget rejt magában, amelyek jelentős része még kiaknázatlan. Több feladat is van a felsoroltak között, amelyek ellátásához más zenekarok vagy énekkarok jóval kevésbé „férnek hozzá”, hiszen az MTVA-nak vannak országosan a legnagyobb médiafelületei, az MTVA tulajdona a legnagyobb nemzeti zenei digitális archívum, valamint az MTVA működteti az ország leghallgatottabb komolyzenei rádióját (Bartók Rádió), és neki van egyedül kulturális televíziós csatornája (M5). A Bartók Rádió az ország legnagyobb „hang-

versenyterme” a maga 50-100 ezer fő közötti törzshallgatói táborával. A komolyzenei csatorna az együttesek összes koncertjét élőben adja, és valamennyi hangversenyt kiejánlja az EBU-nak (European Broadcasting Union). Így rendszeresen milliók hallgathatják együtteseinket, elismerést aratva Magyarországnak. Szeretném elérni, hogy az együttesek az M5 csatornán is rendszeresen megjelenjenek. A különböző közmédia-felületeken a broadcast lehetőségek különösen felértékelődnek a mostani időkből, amikor a vírusjárvány miatt a zenei életben az élő koncertek jelene és jövője folyamatosan bizonytalan. Csak a szerkesztői kreativitás szabhat határt annak, hogy milyen különféle kulturális médiatartalmakkal, zenei műsorokkal lehet megjelenni az MRME közreműködésével a közmédia csatornáin és online felületein. Nem beszélve az MRME kincset érő archív felvételeiről, amelyek csak a mieink.

Hogyan látja az MRME jelenét, helyzetét?

– Az említett közszolgálati feladatokhoz a zenekarnak és az énekkarnak megvan a maga szintén speciális, kiemelkedő tapasztalata és szakmai-zenei tudása, például a kortárs zeneművek megszólaltatásában, azok gyakran bonyolultabb kottáinak lapról olvasásában, a stúdiómunkában, a különböző karmesterekhez való gyors alkalmazkodás képességében. Mind a zenekarban, mind az énekkarban kiváló művészeket foglalkoztatunk. Az együttesek repertoárja pedig felöleli a teljes zenetörténetet, a barokktól a kortárs operáig. Szóval, bőven van mire építkezni. A gyermekkórus a magyar zenei élet egyik drágaköve, de kétségtelen, egy gyémánt is gyakran csiszolásra szorul, most talán ezeket az éveket éljük. Szembe kell néznünk azzal, hogy vannak nehézségeink, időre, türelemre van szükségünk, hogy fejlődhessünk. Van sok örömünk, például túl vagyunk három sikeres próbajátékon, első oboára és trombitára, valamint második hegedűre. Több nagyon tehetséges fiatal érkezett hozzánk.

Volt már olyan időszak a Magyar Rádió életében, amikor a zenei együttesek a Bartók Rádió tulajdonképeni elődje, a Zenei Főszerkesztőség alá tartoztak. Az akkori időkből van valamilyen tapasztalat?

– Jól működött a szervezet, de azóta sokat változott a világ. Ma teljesen más kihívásokra kell válaszolni. A magyar zenei élet is gyökeresen átalakult. Ugyanakkor ne felejtjük soha, hogy a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarát Dohnányi Ernő alapította, aki egyben a Magyar Rádió főzeneigazgatója is volt. Az együttes 2018-ban 75. születésnapját ünnepelhette. A muzsikusok továbbadják a hagyományt nemzedékről nemzedékre, a fantasztikus koncertek itt vannak a fülekben, élnek az emlékekben. Énekkarunkat idén köszöntjük 70 éves fennállásuk apropóján egy jubileumi sorozattal, a gyermekkórus 65 éves. Ránk bízott örökségünket „műveljük és őrizzük”, a hagyomány kötelez.

■ *Hány koncertet adnak évente?*

– Lehetőségeinkhez mérten igen gazdag és színvonalas programkínálattal veszünk részt a hazai hangverseny-életben, évadonként körülbelül 40 saját rendezésű koncerttel, a 2020/21-es szezonban 6 bérlettel. Nem volt ez mindig így, ez az elmúlt évek komoly eredménye. Koncertjeinken neves magyar és külföldi vendégművészek adják egymásnak a kilincset, a látogatottságuk átlagban 90 százalék fölött van. Bérletsorozatainkat a legrangosabb hazai koncerttermek fogadják be: a Zeneakadémia,

a Müpa, a Pesti Vigadó, vagy új helyszínként például a Mátyás-templom. Most sajnos a járvánnyal is meg kell küzdenünk, de le fogjuk győzni, mert muszáj legyőzni, az emberek nagyon vágynak a muzsikára, a hangversenyekre. Az MRME a közmédia segítségével könnyebben tud segíteni a kultúra, a zene közvetítésében, mint mások! Ezért is igazi nemzeti kincs az MRME, ahogy a Bartók Rádió is, csak jól kell sáfárkodni az értékeikkel és lehetőségeikkel. Szerintem ez valahol az egész magyar kulturális élet érdeke és felelőssége.

R. Zs.

Szigorú biztonsági előírásokkal nyitott a MÜPA

A különféle előadóművészeti intézmények világszerte meglehetősen gyorsan reagáltak a koronavírus-járvány miatt kihirdetett karanténra. Káel Csaba vezérigazgatót kérdeztük, hogyan oldotta meg az intézmény a járványhelyzet kihívásait.

■ *A Müpa milyen programokkal tartotta a kapcsolatot a közönséggel??*

– Hiszünk abban, hogy a Müpa-élmény határtalan és nem ismer korlátokat, egy intézmény küldetése pedig nem változik egy ilyen rendkívüli időszakban sem, sőt, pontosan a missziónk az, amely kirajzolja a prioritásokat, a legfontosabb feladatainkat a krízis idején. Tavasszal fizikailag nem lehettünk együtt az épületben, ezért döntöttünk úgy, hogy mindenki számára regisztráció nélkül elérhetővé tesszük a médiatárunkat, ezt a hazai intézmények közül elsőként tettük meg. Majd elindult a Müpa Home: a jól ismert kezdési időpontokban – műfajtól függően 19:00-kor, 19:30-kor vagy 20:00-kor – vártuk nézőinket a Müpa virtuális tereiben egy-egy új koncertfelvétellel, előadással. Amikor néhány évvel ezelőtt elindítottuk az élő közvetítéseinket, boldogan láttuk, hogy milyen óriási az érdeklődés, és egy hatalmas, hangversenytermünk befogadóképességét sokszorosan meghaladó virtuális közösség formálódik a képernyők előtt az országhatárainkon innen és túl, New Yorktól Berlinen át Tokióig. Azt persze sosem gondoltuk volna, hogy lesz olyan kihívásokkal teli időszak, amikor kizárólag így, a digitális platformokon találkozhatunk majd. Rengeteget jelentett számunkra, a Müpában dolgozó szakemberek és a nálunk fellépő művészek számára az a biztató támogatás, amit a közönségünktől kaptunk és kapunk minden csatornán, fantasztikus számokra lehetünk büszkéek, a közvetítésekkel közel 60 000 embert értünk el világszerte.

■ *A hosszú karanténidőszak és a pandémia okozta folyamatos bizonytalanság hogyan befolyásolja rövid- és*

Káel Csaba

FOTÓ: MÜPA/CSIBI SZILVIA

középtávon a jövőre tervezett programokat? Kellett-e változtatásokat eszközölni a következő évad programjában?

– Ebben a rendkívüli időszakban gyors, transzparens intézkedésekre volt és van szükség: már a vírus európai megjelenésének első napjaiban elkezdtük a rendszeres egyeztetést egészségügyi kérdésekben az érintett szakemberekkel és hatóságokkal, így mindig a legaktuálisabb iránymutatásoknak megfelelően döntünk, a nézők, a művészek és a munkatársaink biztonságát szem előtt tartva.

Az biztos, hogy ez az új helyzet a közönségünktől is megértést és türelmet, tőlünk, a kulturális területen dolgozóktól pedig végtelen rugalmasságot követel. Az évad produkcióit a korábbi gyakorlattal ellentétben nem egy évadra előre, hanem rövidebb távon, szakaszosan, és el-